

Sygn. akt I ACa 8/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Krystyna Golinowska

Sędziowie : SA (...)

del . S O Bożena Rządzińska (spr .)

Protokolant: st. sekr. sąd. Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **M. K.**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 29 października 2015 r. sygn. akt II C 1590/13

I. z apelacji obu stron zmienia zaskarżony wyrok na następujący:

„1. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w W.

na rzecz M. K.:

a) kwotę 226 554 (dwieście dwadzieścia sześć tysięcy pięćset pięćdziesiąt cztery) zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od kwoty 8 000 (osiem tysięcy) zł od dnia 11 stycznia 2007r., od kwoty 200 554 (dwieście tysięcy pięćset pięćdziesiąt cztery) zł od dnia 15 grudnia 2013r., od kwoty 18 000 (osiemnaście tysięcy) zł od dnia 15 października 2014r. – do dnia 31 grudnia 2015r., oraz z odsetkami za opóźnienie od wskazanych kwot od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty,

b) ustawowe odsetki od kwoty 18 000 (osiemnaście tysięcy) zł od dnia 11 stycznia 2007r. do dnia 31 marca 2010r.,

2. oddala powództwo w pozostałej części,

3. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz M. K. kwotę 2 417 (dwa tysiące czterysta siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

4. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych:

a) od M. K. z zasądzzonego roszczenia kwotę 1 175 (jeden tysiąc sto siedemdziesiąt pięć) zł,

b) od (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 14 699 (czternaście tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt dziewięć) zł.”;

I. oddała apelację powódki w pozostałej części;

II. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi tytułem

brakującej opłaty od apelacji:

a) od M. K. z zasądzzonego roszczenia kwotą 905,08 zł (dziewięćset pięć złotych osiem groszy),

b) od (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotą 7 322,92 zł (siedem tysięcy trzysta dwadzieścia dwa złote dziewięćdziesiąt dwa grosze);

I. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w

W. na rzecz M. K. kwotą 1 152 (jeden tysiąc sto pięćdziesiąt dwa)

zł tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 8/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 11 stycznia 2010r. M. K. żądała zasądzenia na jej rzecz od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 26.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 października 2001r. tytułem zadośćuczynienia oraz zasądzenia kosztów procesu.

W wyniku dwukrotnego rozszerzenia powództwa, ostatecznie powódka domagała się zadośćuczynienia w kwocie 244.554 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 26.000 zł od dnia 10 października 2001r., od kwoty 200.554 zł od dnia 4 listopada 2013r. i od kwoty 18.000 zł od dnia rozszerzenia powództwa w tej części do dnia zapłaty.

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia odsetek ustawowych od kwoty 26.000 zł za okres od 10 października 2001r. do 11 stycznia 2007r.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 października 2015r. Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od (...) S.A. w W. na rzecz M. K. kwotę 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od kwoty 8.000 zł od dnia 11 stycznia 2007r. i od kwoty 72.000 zł od dnia 15 grudnia 2013r., nadto odsetki ustawowe od kwoty 18.000 zł od dnia 11 stycznia 2007r. do dnia 31 marca 2013r. (pkt 1), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 2), zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.455 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3), nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 5.238 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt 4) i ściągnął z zasądzzonego roszczenia od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 10.636 zł tytułem należnych kosztów sądowych (pkt 5).

Uzasadnienie swojego stanowiska Sąd Okręgowy oparł na ustaleniach:

w dniu 6 grudnia 2000r. powódka uczestniczyła w wypadku drogowym. Kierujący pojazdem F. (...) nie zachował środków ostrożności i najechał na poruszającą się nieprawidłowo, prawym poboczem M. K.. Stopień przyczynienia się powódki do zdarzenia ustalono na poziomie 10%. Sprawca wypadku został skazany na karę pozbawienia wolności. Po zdarzeniu przewieziono powódkę do szpitala w S., na oddział chirurgii ogólnej, gdzie przebywała przez dwa tygodnie. Przeprowadzona diagnostyka wykazała u powódki stłuczenie głowy, złamanie kości potylicznej, stłuczenie ze wstrząśnieniem mózgu, ranę tłuczoną okolicy potylicznej, złamanie żebra II i III prawego, złamanie wieloodłamowe części przymostkowej prawego obojczyka ze zwichnięciem stawu mostkowo-obojczykowego, zastosowano opatrunek gipsowy na 5 tygodni. W dniach od 30 stycznia do 9 lutego 2001r. powódka była hospitalizowana na oddziale neurologicznym szpitala w S., gdzie stwierdzono stan po przebyłym urazie głowy, epizod depresyjny, a podczas konsultacji okulistycznej - zaburzenia widzenia oraz lunetowate zawężenie pola widzenia obu oczu do 15 stopni. Kolejne pobyty na oddziale neurologicznym miały miejsce w dniach od 16 kwietnia 2002r.

do 2 maja 2002r. oraz w lipcu 2003r. W okresie od 12 do 30 października 2009r. powódka przebywała na oddziale rehabilitacyjnym. Oprócz leczenia szpitalnego, od 2003r. powódka systematycznie korzysta z pomocy lekarza neurologa w poradni, z rozpoznaniem organicznych pourazowych zaburzeń osobowości (encefalopatii pourazowej), od stycznia 2001r. regularnie korzysta z wizyt u psychiatry z powodu afektywnych zaburzeń organicznych oraz zespołu psychoorganicznego encefalopatycznego.

W toku postępowania likwidacyjnego ubezpieczyciel ustalił trwały uszczerbek na zdrowiu M. K. z powodu obrażeń ortopedycznych na 23%, uszczerbek neurologiczny na 50% uwzględniając uraz czaszkowo-mózgowy ze złamaniem kości potylicznej i stłuczeniem mózgu, encefalopatię pourazową z zespołem psychoorganicznym, depresję pourazową i zaburzenia pola widzenia.

Ze sporządzonych w toku postępowania sądowego opinii biegłych lekarzy wynika, że w aspekcie ortopedycznym uszczerbek na zdrowiu powódki utrzymuje się na tym samym poziomie (23%), w aspekcie neurologicznym powódka odczuwa tożsame do ustalonych w postępowaniu szkodowym zaburzenia; psychiatrycznym następstwem wypadku było rozwinięcie się u powódki objawów encefalopatii pourazowej, które biegła lekarz psychiatra objęła 50% uszczerbkiem na zdrowiu, a które w postępowaniu szkodowym wspólnie z pozostałymi skutkami wypadku w sferze neurologicznej zostało zakwalifikowane przez lekarza neurologa jako powodujące 50% uszczerbek na zdrowiu. W aspekcie okulistycznym, w wyniku stłuczenia mózgu- nerwów wzrokowych, którego skutkiem jest obustronny zanik nerwów wzrokowych, powodujący obniżenie ostrości wzroku i zawężenie pola widzenia do około 15 stopni, biegła okulista określiła uszczerbek na zdrowiu odpowiednio do wskazanych obrażeń na 35% i 80%, łącznie 115%. Ponadto w aspekcie laryngologicznym stwierdzono u powódki trwałe uszkodzenie zmysłu węchu i osłabienie zmysłu smaku., co stanowi o 5% uszczerbku na zdrowiu powódki.

Z opinii biegłego psychologa z kolei wynika, że ogólny poziom sprawności intelektualnej powódki oraz jej koordynacja wzrokowo-ruchowa znajdują się poniżej normy. Procesy myślowe powódki są mało plastyczne, procesy pamięci wzrokowej i słuchowej oraz rejestrowania rzeczywistości są u powódki znacznie zmniejszone, jest ona podatna na dekoncentrację. Opisane deficyty wystąpiły bezpośrednio po wypadku, są uwarunkowane organicznie, stanowią następstwo masywnego urazu głowy doznanego w zdarzeniu komunikacyjnym.

Przed wypadkiem powódka była osobą zdrową, pracowała zawodowo jako księgowa, a później z mężem wspólnie prowadziła gospodarstwo rolne.

Od czasu wypadku M. K. jest zdana na codzienną pomoc osób trzecich, nie potrafi samodzielnie ubrać się, utrzymać przedmiotów w ręce czy zrobić zakupów, zdarzają się zaburzenia równowagi, ma znaczne problemy z pamięcią, nie powróciła do dawnej aktywności życiowej. W dniu 28 maja 2008r. orzeczono, że powódka jest osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym, całkowicie niezdolną do pracy.

Ubezpieczyciel wypłacił powódce w dniu 25 października 2001r. kwotę 55.000 zł tytułem zadośćuczynienia, nadto odszkodowanie i rentę. W dniu 1 kwietnia 2010r. pozwany wypłacił kolejną kwotę 18.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

W ustalonych okolicznościach faktycznych Sąd Okręgowy stwierdził, że zasada odpowiedzialności pozwanego za szkodę, wynikająca z regulacji art. 822 k.c. w zw. z art. 436 § 1 k.c. i art. 435 § 1 k.c. nie była kwestionowana. Podstawę materialną roszczenia powódki stanowi art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. Adekwatnym, w ocenie Sądu Okręgowego zadośćuczynieniem do doznanej przez powódkę krzywdy, kompensującym szkodę niemajątkową, poniesioną w aspekcie ortopedycznym i neurologicznym (w tym zaburzenia wzroku), czyli uprzednio ustalonym w postępowaniu likwidacyjnym, jest kwota 160.000 zł, zaś w aspekcie laryngologicznym – 10.000 zł, łącznie 170.000 zł. Suma ta pomniejszona o 10% przyczynienia się powódki do powstania szkody (art. 362 k.c.) daje kwotę 153.000 zł. Skoro pozwany wypłacił powódce łącznie 73.000 zł, do zasądzenia pozostało 80.000 zł. Uwzględniając zarzut przedawnienia odsetek za okres od 10 października 2001r. do dnia 10 stycznia 2007r. (art. 111 § 2 k.c.), Sąd Okręgowy zasądził odsetki od uwzględnionej kwoty zadośćuczynienia w zakresie 18.000 zł od dnia 11 stycznia 2007r. Od wypłaconej w toku postępowania sądowego kwoty 18.000 zł należało zasądzić odsetki od dnia 11 stycznia 2007r. do dnia poprzedzającego zapłatę tej kwoty to jest do 31 marca 2010r., aczkolwiek w wyroku Sąd Okręgowy wskazał

inną datę, bo 31 marca 2013r. Od pozostałej części zasądzonego świadczenia głównego należne są odsetki od dnia następnego po dniu skutecznego rozszerzenia powództwa, czyli od dnia 15 grudnia 2013r. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 100 in fine k.p.c., przez stosunkowe ich rozdzielanie. Wynagrodzenie pełnomocników stron wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa opiewało na kwotę 7.217 zł, stosownie do § 6 pkt 7 rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. O nieuiszczonych kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 i ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 100 in fine k.p.c.

Apelacje od powyższego wyroku wywiodły obie strony.

Pozwany zaskarżył wyrok w części, to jest w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie kwoty 18.000 zł zasądzonych za okres od dnia 1 kwietnia 2010r. do dnia 31 marca 2013r., zarzucając obrazę przepisów prawa materialnego – art. 481 § 1 k.c. poprzez niewłaściwe przyjęcie, że powódce należą się odsetki ustawowe od kwoty 18.000 zł za wskazany okres w sytuacji, gdy powyższa kwota została wypłacona powódce w dniu 1 kwietnia 2010r. i pozwany nie odpowiada za opóźnienie w zapłacie za dalszy okres.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w zakresie odsetek ustawowych od kwoty 18.000 zł za okres od dnia 1 kwietnia 2010r. do dnia 31 marca 2013r. oraz o zasądzenie kosztów postępowania przed sądem II instancji.

Powódka zaskarżyła wyrok w części obejmującej punkty 2, 3 i 5, zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że dla określenia

wymiaru odpowiedniego zadośćuczynienia należy przyjąć 73% uszczerbku na zdrowiu w sytuacji, gdy rzeczywisty uszczerbek wynosi 190%,

2. nieuwzględnienie przesłanek mających wpływ na rozmiar krzywdy

doznanej przez powódkę takich jak: znacząco wysokie obrażenia ciała skutkujące 190% uszczerbkiem na zdrowiu, wykluczenie aktywności zawodowej, konieczność ustawicznego i dożywotniego poddawania się zabiegom leczniczym, zagrożenie dla życia wywołanego pozbawieniem węchu, negatywnego wpływu osłabienia smaku na życie rodzinne, pogłębiającą poczucie krzywdy intensywność winy sprawcy przestępstwa oraz brak jakichkolwiek starań ze strony sprawcy wypadku drogowego w celu złagodzenia następstw szkody;

3. błędne ustalenie, że adekwatną do rozmiaru wyrządzonej powódce krzywdy

jest kwota zadośćuczynienia określona na 160.000 zł, podczas gdy prawidłowo uwzględnione wszystkie przesłanki składające się na krzywdę muszą prowadzić do wniosku, iż kwota ta winna wynosić 400.000 zł (przed uwzględnieniem stopnia przyczynienia się w wysokości 10%);

4. naruszenie § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28

września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu poprzez rozliczenie kosztów zastępstwa procesowego pozwanego na podstawie § 6 pkt 7 zamiast na podstawie § 6 pkt 5 przy uwzględnieniu wartości przedmiotu sporu przed wytoczeniem powództwa;

5. nieuwzględnienia zasady określonej w art. 102 k.p.c. pozwalającej na

nieobciążanie powódki kosztami procesu.

Powołując się na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę kwestionowanego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki tytułem zadośćuczynienia dalszej kwoty 164.554 zł z ustawowymi odsetkami od 15 grudnia 2013r. do dnia zapłaty, ponowne rozliczenie kosztów procesu i wyeliminowanie obciążania powódki kosztami postępowania, a także o zasądzenie na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył :

Apelacja pozwanego jest uzasadniona wobec słuszności podniesionego zarzutu naruszenia art. 481 § 1 k.c. Powódka wystąpiła z żądaniem zapłaty kwoty 26.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 października 2001r. do dnia zapłaty. Skoro część z dochodzonej kwoty w postaci 18.000 zł uiszczona została przez pozwanego w dniu 1 kwietnia 2010r., to oznacza, iż pozwany pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem wskazanej części świadczenia jedynie do dnia 31 marca 2010r. Zasądzenie ustawowych odsetek od kwoty 18.000 zł do dnia 31 marca 2013r. obarczone jest zatem błędem, który podlega korekcie w tym zakresie (pkt 1 wyroku).

Apelacja powódki jest uzasadniona w przeważającej części.

Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych wynikający z wadliwej oceny dowodów zasługuje na uwzględnienie (art. 233 § 1 k.p.c.). Porządkując okoliczności faktyczne mające wpływ na rozstrzygnięcie w sprawie, należy przypomnieć, że w wyniku wypadku drogowego powódka doznała obrażeń chirurgicznych, ortopedycznych (stłuczenie głowy, złamanie kości potylicznej, rana tłuczona okolicy potylicy, złamanie żeber i obojczyka), neurologicznych (uraz głowy ze wstrząśnieniem mózgu, pourazowe bóle głowy), okulistycznych (zaburzenia widzenia, stłuczenie nerwów wzrokowych, obustronny zanik nerwów wzrokowych powodujący obniżenie ostrości wzroku i zawężenie pola widzenia), laryngologicznych (uszkodzenie zmysłu węchu, osłabienie zmysłu smaku) jak i psychiatrycznych (encefalopatia, uszkodzenie ośrodkowego układu nerwowego, pogorszenie funkcji poznawczych). Uszczerbek na zdrowiu określony przez biegłych lekarzy poszczególnych specjalności kształtował się na poziomie: 20%- ortopedyczny, 115% - okulistyczny, 5% - laryngologiczny i 50% - psychiatryczny, łącznie 190%. Analiza sporządzonych na potrzeby niniejszego postępowania opinii biegłych lekarzy prowadzi do wniosku, że uszczerbek na zdrowiu powódki, wskazany w tych opiniach, wbrew ustaleniom Sądu Okręgowego, nie pokrywa się zakresowo z uszczerbkiem ustalonym w postępowaniu likwidacyjnym. Jakkolwiek niejasny jest zakres opinii orzecznika (...) - lekarza neurologa, przypisującego 50% uszczerbek na zdrowiu powódki po przyjęciu stanu po urazie głowy ze wstrząśnieniem mózgu, epizodzie depresyjnym i zaburzeń widzenia, to wnikliwa jej analiza i porównanie z opiniami biegłych psychiatry oraz okulisty nie nasuwa ostatecznie wątpliwości. W postępowaniu szkodowym lekarz neurolog ocenił jedynie uszczerbek wywołany encefalopatią, wskazując podstawę w postaci pkt. 9b rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 954). Podobnie oceniła opisany uraz biegła psychiatra. Natomiast biegła lekarz okulista wskazała na inny rodzaj uszczerbku, znajdującego oparcie w regulacji pkt. 27a i pkt. 32 powołanego rozporządzenia, określając go z tytułu zaniku nerwów wzrokowych na 115%. Innymi słowy, uszczerbek 50% określony przez neurologa w postępowaniu likwidacyjnym pokrywa się z uszczerbkiem psychiatrycznym wskazanym w postępowaniu sądowym, a obejmującym skutek zdarzenia w postaci encefalopatii. Innym rodzajowo uszczerbkiem jest zaś określony przez lekarza okulistę 115% uszczerbek wywołany utratą nerwów wzrokowych, czego lekarz neurolog nie ocenił, a czego wadliwie nie dostrzegł Sąd Okręgowy, czyniąc je podstawą swoich ustaleń.

Reasumując, rację ma skarżąca, iż w przedstawionym aspekcie ocena dowodów dokonana przez Sąd I instancji obarczona jest błędem implikującym wadliwe ustalenie co do wysokości doznanego przez powódkę uszczerbku na zdrowiu w wyniku zdarzenia szkodzącego.

W tym stanie rzeczy, ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy, skorygowane w zakresie wyżej zreferowanym, co do stopnia uszczerbku na zdrowiu powódki, wywołanego wypadkiem, ostatecznie określonym na poziomie 190% mogą dopiero stanowić podstawę orzekania przez Sąd II instancji.

Przechodząc do kontroli zaskarżonego orzeczenia w aspekcie norm prawa materialnego, bo w istocie do tego sprowadzają się dwa kolejne zarzuty apelacji, trzeba przyznać rację skarżącej, iż Sąd Okręgowy nie ustrzegł się błędu określając wysokość odpowiedniej kwoty należnej powódce z tytułu zadośćuczynienia na podstawie art. 445 § 1 k.c.

Sąd I instancji trafnie punktem wyjścia prowadzonej analizy uczynił stwierdzenie, że celem zadośćuczynienia jest wyrównanie szkody niemajątkowej (krzywdy). Innymi słowy chodzi o naprawienie szkody, która nie da się wyrazić w pieniądzu, ale jednocześnie możliwe jest zniwelowanie ujemnych następstw zachowania podmiotu odpowiedzialnego realizujących się w sferze psychiki pokrzywdzonego poprzez zapłatę odpowiedniej kwoty. Dlatego zgodnie podkreśla się w judykaturze, że zadośćuczynienie ma przede wszystkim spełnić funkcję kompensacyjną, a dla jej realizacji winno posiadać wartość ekonomiczną, w przeciwnym bowiem razie nie będzie zadośćuczynieniem odpowiednim lecz symbolicznym (por. wyrok SN z 28 września 2001r., IIICKN 427/00, niepubl.).

W związku ze wskazaną naturą komentowanego roszczenia na gruncie przesłanek przewidzianych ustawą podkreśla się obecność tzw. uznania sędziowskiego w ramach określania wysokości sumy należnej z tytułu zadośćuczynienia. Oczywiście powyższe nie oznacza dowolności w opisanym zakresie. Praktyka wypracowała bowiem konkretne kryteria, które winny być uwzględniane w ramach ustalania należnego zadośćuczynienia, prawidłowo wskazane przez Sąd Okręgowy w rozważaniach prowadzonych u podstaw zaskarżonego orzeczenia.

Identyfikując okoliczności istotne z punktu widzenia dokonywanej oceny, Sąd I instancji wążąc ich znaczenie na gruncie określenia odpowiedniej sumy zadośćuczynienia nie ustrzegł się jednak błędu, zwłaszcza, że jak wyżej wskazano, wadliwie ustalił jeden z istotnych elementów wpływających na wysokość zadośćuczynienia. Jak bowiem wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie, dla prawidłowego określenia rozmiarów krzywdy podlegającej naprawieniu konieczne jest uwzględnienie wszystkich okoliczności konkretnego wypadku, w tym między innymi doznanego uszczerbku na zdrowiu (tak M. Safjan w: Kodeks cywilny. Komentarz, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2005r., tom I, s. 1288 wraz z cytowanym orzecznictwem).

Słusznie w tym kontekście podnosi skarżąca, że obrażenia doznane w wyniku wypadku zniweczyły dotychczasowy sposób jej życia. Powódka w wieku 50 lat, będąc dotychczas sprawną, zdrową, w zwykłym kontakcie z otoczeniem kobietą, nie cierpiącą na żadne zaburzenia, stała się osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym, jest trwale niezdolna do wykonywania pracy, osłabienie smaku uniemożliwia przyrządzanie posiłków dla rodziny, a utrata węchu stanowi nie tylko dyskomfort w codziennym funkcjonowaniu, lecz wręcz stwarza zagrożenie dla życia w sytuacji, gdy korzysta z butli gazowej, ogrzewa pomieszczenia węglem. Ogromną dolegliwością są zaburzenia w sferze poznawczej, jak też zaburzenia w kontakcie z bliskimi. Z punktu widzenia okulistycznego powódka zachowała jedynie tak zwane użyteczne widzenie, przy znacząco obniżonej ostrości wzroku i znacząco zawężonym polu widzenia.

Wreszcie nie bez znaczenia pozostają okoliczności badanego wypadku, co zasadnie podkreśla skarżąca. W świetle ustaleń w sprawie karnej, wina kierowcy, który uderzył prowadzonym pojazdem w powódkę, idącą wprawdzie nieprawidłową stroną, ale poboczem jezdni, była znaczna. Ponadto sprawca zdarzenia nie podjął jakichkolwiek starań w celu złagodzenia następstw wyrządzonej szkody. Tymczasem w doktrynie panuje zapatrywanie, iż stopień winy sprawcy winien być brany pod uwagę przy określaniu wysokości zadośćuczynienia (tak A. Śmieja w: System Prawa Prywatnego. Prawo zobowiązań – część ogólna, pod red. A. Olejniczaka, Warszawa 2009r., s. 703).

Podsumowując, całokształt okoliczności istotnych z punktu widzenia regulacji art. 445 § 1 k.c. czyni uprawnionym wnioszek apelacji, iż zasądzona zaskarżonym wyrokiem kwota zadośćuczynienia 80.000 zł nie jest sumą odpowiednią dla zniwelowania krzywdy doznanej w wyniku wypadku z dnia 6 grudnia 2000r., co więcej, przyznane zadośćuczynienie, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie odpowiada kryteriom, wypracowanym przez judykaturę. Sąd Okręgowy wyrokując w przedmiocie zadośćuczynienia nie uwzględnił bowiem dostatecznie stopnia i czasu trwania cierpień psychicznych i fizycznych, trwałości skutków czynu niedozwolonego (190%), niepewnych, a wręcz niekorzystnych rokowań co do stanu zdrowia, jak też wieku poszkodowanej, w którym zmianie w sposób znaczący uległo jej życie.

Biorąc pod uwagę zreferowane wyżej kryteria istotne z punktu widzenia oceny doznanej krzywdy, na gruncie art. 445 § 1 k.c., adekwatnym zadośćuczynieniem jest suma 400.000 zł, która pomniejszona o niekwestionowany i zgodnie przyjęty przez strony 10% stopień przyczynienia się powódki do powstania szkody, daje kwotę ostatecznie przyjętą przez Sąd Apelacyjny na poziomie 360.000 zł. Wyplacone w toku postępowania kwoty 55.000 zł i 18.000 zł w wyniku ich waloryzacji zostały zgodnie przez strony ustalone na poziomie 133.446 zł. Różnica między wskazanymi sumami: 360.000 zł – 133.446 zł = 226.554 zł podlegała zasądzeniu {powódka domagała się łącznie kwoty 244.554 zł (164.554 zł + 80.000 zł)}. Orzekając o ustawowych odsetkach za okres od 1 stycznia 2016r. Sąd Apelacyjny miał na uwadze nową regulację art. 481 k.c. (odsetki ustawowe za opóźnienie).

W tym miejscu podkreślić należy, iż korekcie wysokości zadośćuczynienia, dokonywanej przez Sąd Apelacyjny nie sprzeciwia się pogląd, prezentowany w orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. wyrok SN z 9.07.1970r – OSNCP 1971 /3/ 53, wyrok SN z 7.01.2000r. IICKN 651/98 – niepubl., wyrok SN z 17.01. 2001r. (...) 351/99 – niepubl.) o wyjątkowej dopuszczalności ingerencji w uznanie sędziowskie oparte na regulacji art. 445 § 1 k.c., jako że zmiana jego wysokości jest znacząca.

Zasadnym okazał się również zarzut naruszenia § 4 ust. 2 rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz. U. z 2013r., poz. 490 ze zm.). W toku postępowania przed Sądem Okręgowym nastąpiła zmiana przedmiotu sporu, zatem wartość zmienioną stanowiącą podstawę obliczenia opłat bierze się pod uwagę, poczynając od następnej instancji. Tymczasem Sąd I instancji zobowiązany był uczynić podstawą zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego wartość przedmiotu sporu wskazaną w pozwie i tym samym zasądzić koszty zgodnie z § 6 pkt 5 powołanego wyżej rozporządzenia.

Nie zasługuje natomiast na aprobatę zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. w sytuacji, gdy sytuacja majątkowa powódki, w kontekście zasądzenia na jej rzecz kwoty 226.554 zł nie uzasadnia odstąpienia od obowiązku obciążenia strony kosztami postępowania.

Stosownie do opisanego wyniku przeprowadzonej kontroli instancyjnej Sąd Apelacyjny z apelacji obu stron zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Z apelacji powódki podwyższył zadośćuczynienie do sumy 226.554 zł, w pozostałej części oddalając apelację powódki na podstawie art. 385 k.p.c., jako bezzasadną. Z apelacji pozwanego zmienił datę końcową ustawowych odsetek od zapłaconej kwoty 18.000 zł na 31 marca 2010r. (pkt I i II wyroku).

Opisana zmiana zaskarżonego wyroku zrodziła konieczność korekty orzeczenia o kosztach procesu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, które winno być oparte na regulacji 100 k.p.c. zdanie drugie, jako że ostatecznie powódka uległa ze swym żądaniem w nieznaczącej części. Należy się zatem powódce zwrot kosztów zastępstwa procesowego w kwocie ustalonej na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz. U. z 2013r. poz. 461 ze zm.) wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. Natomiast nieuiszczone koszty sądowe winny obciążać obie strony, powódkę na podstawie art. 113 ust. 2, pozwanego na mocy art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 100 k.p.c. Na kwotę tychże kosztów

złożyły się: opłata od pozwu -12.228 zł oraz koszty przeprowadzonych w sprawie dowodów z opinii biegłych sądowych, 3.646zł. Łącznie nieuiszczone koszty sądowe wyniosły 15.874 zł, z czego powódka powinna zapłacić kwotę 1.175 zł, odpowiadającą 7,4% przegranej, zaś pozwany kwotę 14.699 zł, odpowiednio do przegranej w 92,6%.

O kosztach postępowania apelacyjnego dla pozwanego z jego apelacji orzeczono w odwołaniu do zasady odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 § 1 i 3 k.p.c.). Na koszty te w łącznej wysokości 1.251 zł złożyła się opłata od apelacji – 351 zł oraz koszty zastępstwa procesowego – 900 zł ustalone na podstawie § 6 pkt 4 w zw. § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz. U. z 2013r., poz. 490 ze zm.).

O kosztach postępowania apelacyjnego z apelacji powódki orzeczono w odwołaniu do zasady stosunkowego rozliczenia kosztów, wyrażonej w art. 100 k.p.c. Powódka uległa w 11%. Nieuiszczoną opłatę od apelacji w kwocie 8.228 zł Sąd nakazał pobrać stosunkowo: od powódki w kwocie 905,08 zł z zasądzzonego roszczenia, a od pozwanego w kwocie 7.322,92 zł, obie kwoty na podstawie odpowiednio art. 113 ust. 2 i art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 100 k.p.c. (pkt III a, b wyroku).

Koszty zastępstwa procesowego należne powódce to kwota 2.403 zł (89% wygranej x 2.700 zł wynagrodzenia pełnomocnika ustalone na podstawie § 6 pkt 6 w związku z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz. U. z 2013r., poz. 461 ze zm.).

Kompensata należnych stronom kosztów procesu skutkowałą zasądzeniem na rzecz powódki kwoty 1.152 zł (2.403 zł – 1.251 zł), o czym orzeczono w pkt. IV wyroku.